

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

مطالعات اجتماعی

(مدنی، جغرافیا، تاریخ)

پایه هفتم

دوره اول متوسطه

این بسته آموزشی شامل کتاب درسی و کاربرگ‌های فعالیت است.

کاربرگه های فعالیت

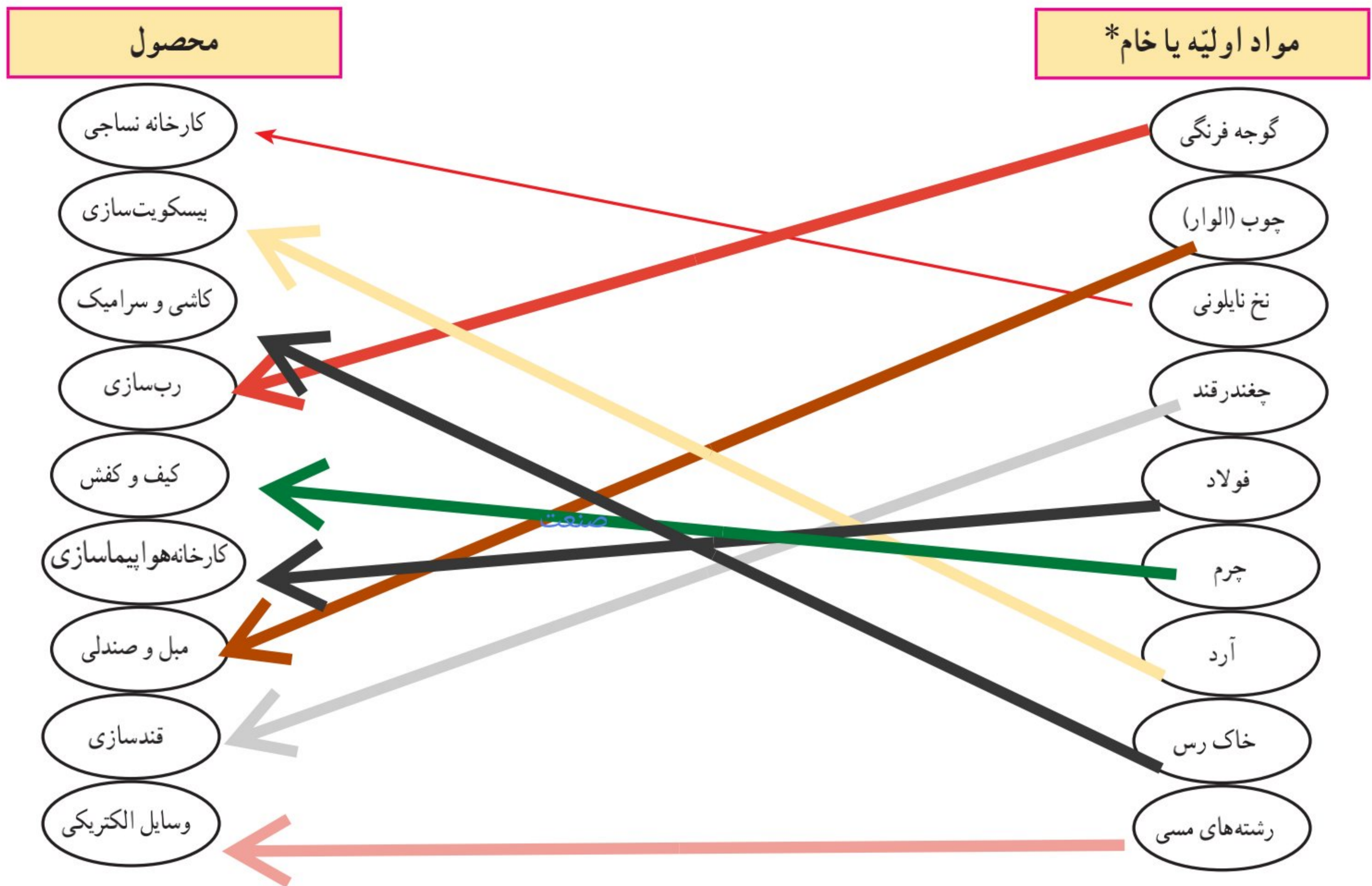
حمیرا صادقی مدرس مطالعات اجتماعی

جدول را کامل کنید. نام خودتان و اعضای خانواده را بنویسید، سپس چند مورد حقوق و مسئولیت‌های هریک از اعضای خانواده را به طور مختصر بنویسید.

مسئولیت‌ها	حقوق	نام اعضای خانواده
محافظت از فرزندان، تامین مایحتاج و معاش زندگی، تربیت فرزندان، ایجاد امنیت و آرامش در خانواده، فراهم آوردن وسایل رفاهی، رفع نیازهای مادی و غیرمادی	مورد احترام واقع شدن، اجرای اوامر و دستوراتش و اطاعت اعضای خانواده از قوانین خانواده	۱- پدر
رسیدگی به امور منزل، مراقبت از فرزندان، تربیت فرزندان	مورد احترام واقع شدن، همکاری و یاری رساندن به او در انجام کارها، مورد توجه واقع شدن	۲- مادر
همکاری با اعضای خانواده، احترام به اعضای خانواده، اطاعت از دستورات و اوامر والدین	داشتن نام نیک، فراهم بودن امکانات برخورداری از مسکن و پوشاک مناسب، کمک والدین و اعضا به رشد و شکوفایی استعدادها و تواناییها	۳- فرزند

کاربرگه شماره (۲) کشاورزی، صنعت و خدمات

الف) هر یک از مواد اولیه یا خام* مواد زیر مربوط به کدام صنعت است؟ با خط به هم مربوط کنید.

ب) هر یک از واحدهای زیر نمایانگر فعالیت در کدام بخش کشاورزی، صنعت یا خدمات هستند؟

فعالیت	بخش	فعالیت	بخش
قالیشویی	خدمات	آرایشگاه	خدمات
تولید ماکارونی	صنعت	پرورش زنبور عسل	کشاورزی
پلیس + ۱۰	خدمات	بیمه	خدمات
خودروسازی	صنعت	خشکشویی	خدمات
تولید قارچ	کشاورزی	نساجی	کشاورزی
دامداری	کشاورزی	سیمان سازی	صنعت
مبلمان سازی	صنعت	مرغداری	کشاورزی
خواربار فروشی	خدمات	کمپوت (خوشاب) سازی	صنعت
مهمانسرا	خدمات	فوریت های پزشکی (اورژانس)	خدمات

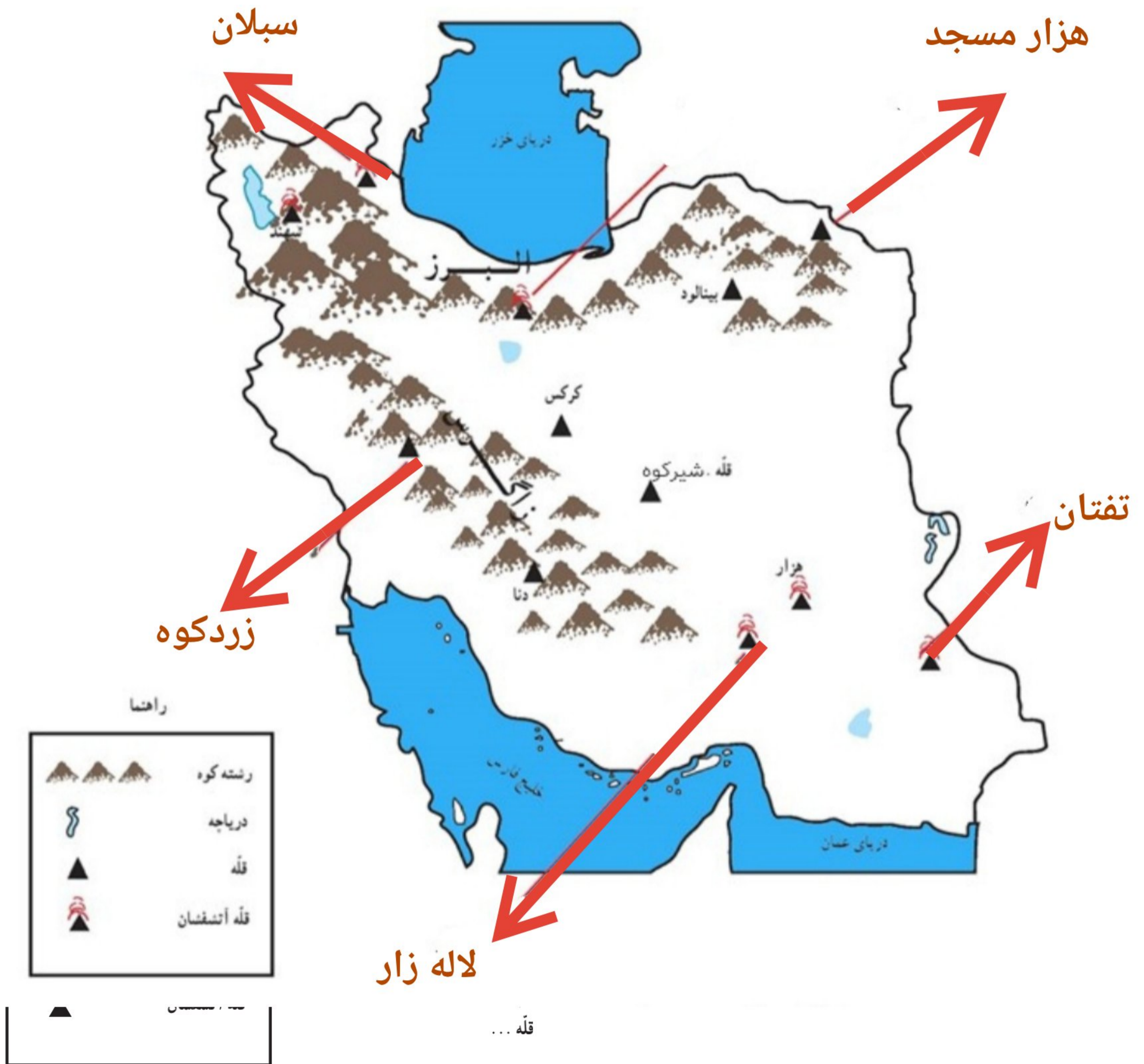

محل چسباندن نقشه تقسیمات سیاسی (کشوری) استان

با راهنمایی و کمک معلم، نقشه تقسیمات سیاسی (کشوری) استان محل زندگی تان را پیدا کرده، رونوشت بگیرید و در این محل بچسبانید. سپس به پرسش‌ها پاسخ دهید.

نقشه خوانی:

- استان شما چند شهرستان دارد؟ با شماره مشخص کنید. **۲۳ شهرستان**
  - مرکز استان شما کدام شهر است؟ **شهر کرمان**
  - بزرگ‌ترین شهرستان و کوچک‌ترین شهرستان شما کدام است؟ **بزرگ‌ترین کرمان، کوچک‌ترین رابر**
  - شهر یا روستایی که شما در آن زندگی می‌کنید در کدام شهرستان این استان واقع شده است؟
  - نام کدام استان‌ها با نام مرکز آن استان‌ها، مشابه است؟
- کرمان، اصفهان، قم، یزد، سمنان، بوشهر، زنجان، همدان، تهران، اردبیل، ایلام، قزوین**

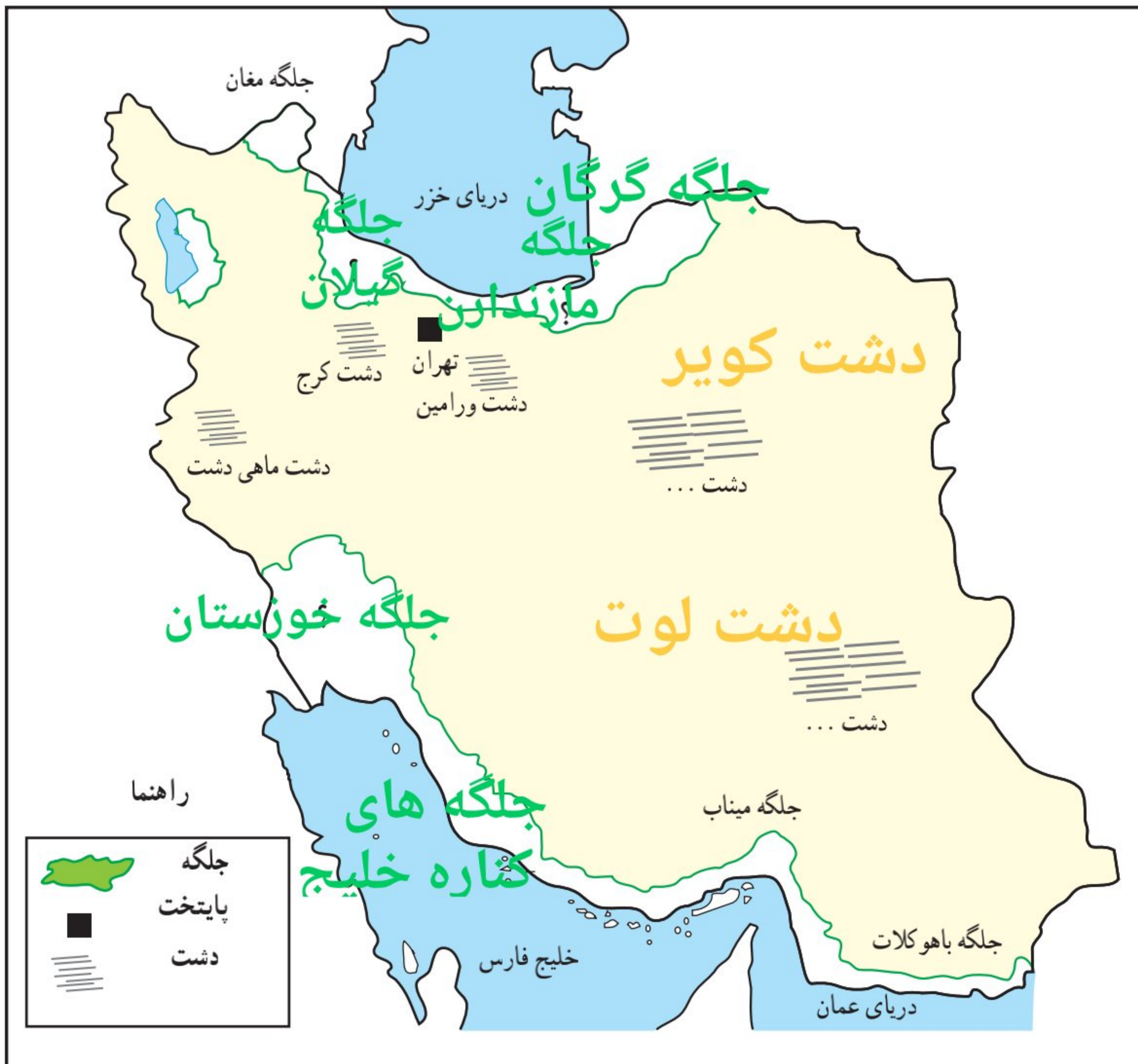
– روی نقشه نام قلّه‌هایی را که نوشته نشده است بنویسید.

– دریاها را با مداد آبی رنگ کنید.

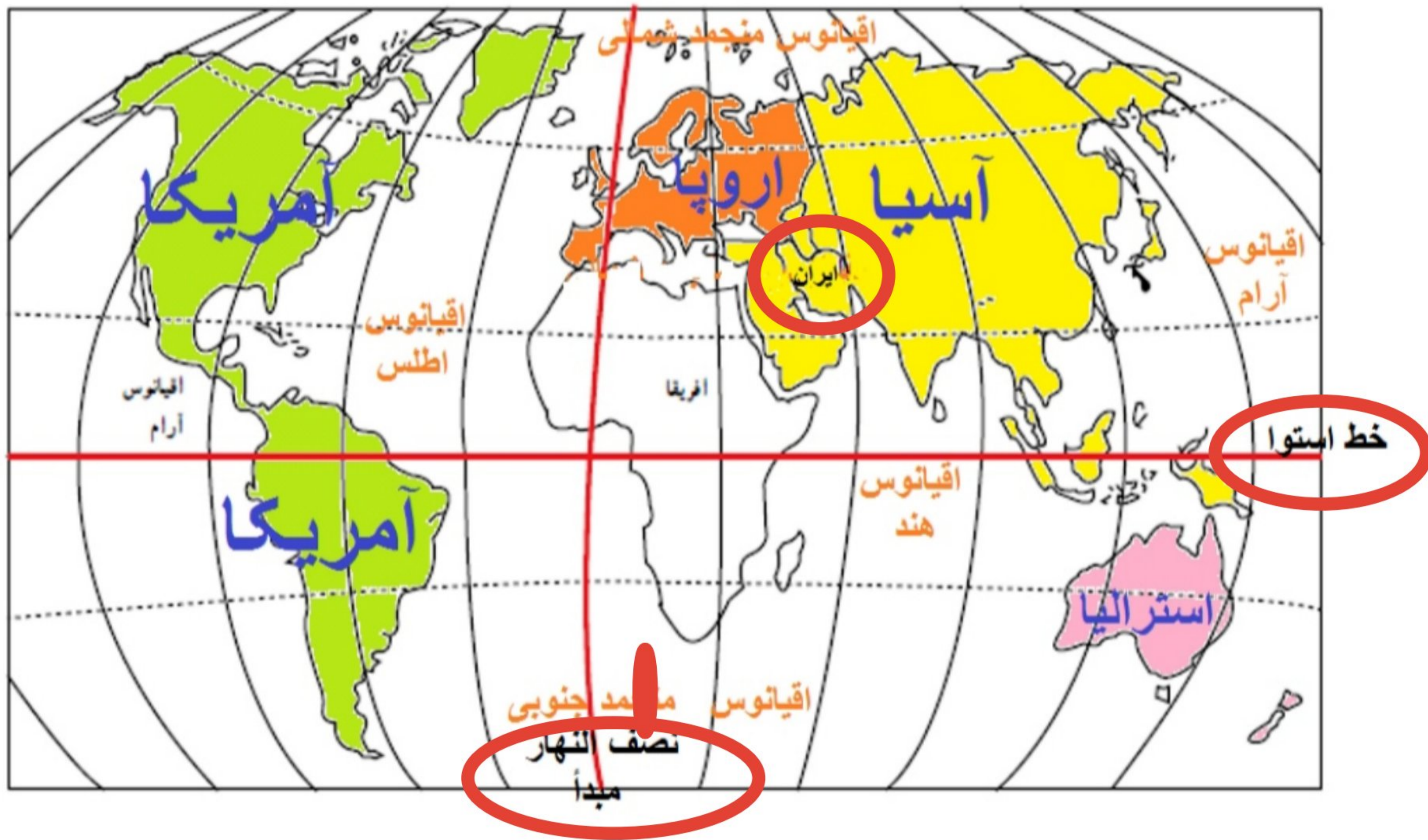
– کدام قلّه‌ها آتشفشان بوده‌اند؟ بنویسید. **تفتان و سبلان و دماوند**

کاربرگ شماره (۵) دشت و جلگه

۱- روی مدل، کنار شماره‌ها، کلمه جلگه، دشت، کوهپایه، قله و رشته کوه را بنویسید.

۲- نام جلگه‌ها و دشت‌هایی را که روی نقشه نوشته نشده، بنویسید. جلگه‌ها را با مداد سبز رنگ کنید.

۱- روی نقشه، نام قاره‌های جهان را بنویسید.

۲- نام اقیانوس‌های جهان را بنویسید.

۳- نام بزرگ‌ترین مدار (استوا) را بنویسید.

۴- نام نصف‌النهار مبدأ را بنویسید.

۵- محل کشور ایران را با مدادرنگی رنگ آمیزی و مشخص کنید.

۶- ایران در کدام قاره قرار دارد؟ **قاره آسیا**

۷- ایران به کدام اقیانوس نزدیک‌تر است؟ **اقیانوس هند**

۸- ایران در کدام نیمکره قرار دارد؟ شمالی یا جنوبی؟ **با توجه به خط استوا در نیمکره شمالی**

۹- ایران در کدام نیمکره قرار دارد؟ شرقی یا غربی؟ **با توجه به نصف‌النهار مبدأ در نیمکره شرقی**

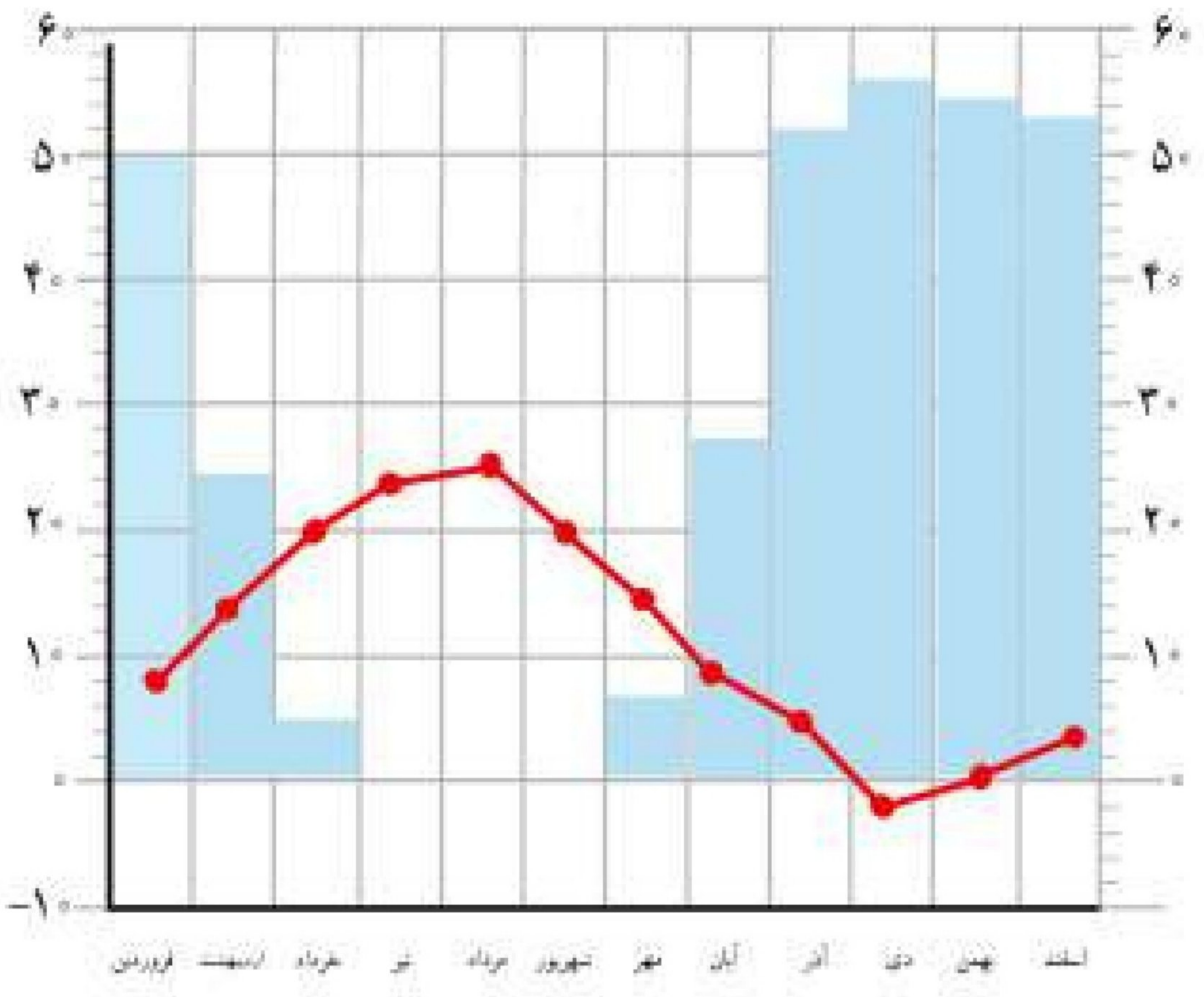
۱۰- نقشه را با سلیقه خود رنگ آمیزی کنید.

○ کاربرد شماره (۷) نمودارهای آب و هوایی ○

به جدول میانگین بارش و دمای ماهانه ایستگاه شهرکرد توجه کنید و با استفاده از اعداد آن ابتدا نمودار بارش را به صورت ستونی و سپس نمودار دما را به صورت خطی کامل کنید.

ماه‌ها	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
بارش (میلی‌متر)	۵۰	۲۴	۵	۰	۰	۰	۷	۲۸	۵۲	۵۶	۵۴	۵۳
دما (درجه سانتی‌گراد)	۸	۱۴	۲۰	۲۴	۲۵	۲۰	۱۴	۸	۴	-۱	۰	۴

دما (درجه سانتی‌گراد)
بارش (میلی‌متر)

ناحیه معتدل و مرطوب خزری

ناحیه معتدل و نیمه خشک کوهستانی

رشت

ساری

ناحیه معتدل و نیمه خشک کوهستانی

ناحیه گرم و خشک

بیرجند

اصفهان

آبادان

زاهدان

گرم و شرجی سواحل جنوب

بوشهر

بندرعباس

راهنما

- معتدل و مرطوب خزری
- معتدل و نیمه خشک کوهستانی
- گرم و خشک
- گرم و شرجی سواحل جنوب

۱- نقشه را طبق راهنما رنگ آمیزی کنید و روی آن نوع آب و هوا را بنویسید.

۲- دریاها را با رنگ آبی رنگ آمیزی کنید و نام آنها را بنویسید.

۳- از هر ناحیه آب و هوایی دو شهر مثال بزنید و نام آنها را روی نقشه بنویسید.

کاربرگه شماره (۹) بچه‌های ایران از محل زندگی خود می‌گویند

ابتدا مطالب صفحه بعد را با دقت بخوانید، سپس جدول را کامل کنید.

نام	نام شهر یا منطقه	آب و هوا	ویژگی مسکن	شغل‌ها	غذای محلی	سوغات و محصولات مهم
حامد	شهر اردکان استان یزد	خشک و بسیار گرم در تابستان	ساختمانهای گنبدی. شکل	باغداری	آش انار	حلوا، ارده ، شیرینی محلی ، صنایع دستی
بایرام	روستای بنیس آذربایجان شرقی	سرد کوهستانی	دیوارهای ضخیم که در تابستان خنک و در زمستان گرم است	دامداری	کوفته تبریزی	محصولات دامی ، لبنیات
منیر	اهرام بوشهر	گرم و شرجی	به خاطر گرما خانه‌ها در وسط ساخته می‌شود	کشت خرما ماهگیری	رنگینک ، قلیه ماهی	صنایع دستی از جمله سبدهایی زیبا، زیرانداز
یاسمن	سادات محله در لنگرود استان گیلان	معتدل خزری	سقف خانه ها به علت بارندگی زیاد شیروانی است	پرورش کرم ابریشم، کشت چای و برنج ، صنایع دستی	باقلا قاتق ، میرزا قاسمی ، ترشی تره	چای معطر ، صنایع دستی

بایرام

سلام، نام من بایرام است و در روستای بنیس زندگی می‌کنم. بچه‌ها، روستای ما در دامنه کوه علمدار در استان آذربایجان شرقی قرار دارد. حتماً حدس زدید که ما در منطقه سرد زندگی می‌کنیم. کوه علمدار در تمام سال پوشیده از برف است و ما در فصل زمستان با سرما و یخبندان طولانی روبه‌رو هستیم. جای شما خالی، زمستان‌ها برف بازی و درست کردن آدم برفی سرگرمی ما است. خانه‌های ما دیوارهای ضخیم دارد تا از نفوذ سرما جلوگیری شود اما تابستان‌ها هوای خنک و معتدلی داریم. بیشتر مردم این منطقه در دامنه سرسبز این کوه‌ها دامپروری می‌کنند و محصولات دامی و گوشت و لبنیات در اینجا تولید می‌شود. در باغ‌های این منطقه درختان زردآلو و سیب کاشته شده‌اند. غذای معروف ما کوفته تبریزی است. آیا تا به حال این غذا را خورده‌اید؟

یاسمن

سلام، من یاسمن هستم و در روستای سادات محله در شهرستان لنگرود استان گیلان زندگی می‌کنم. روستای ما بسیار سرسبز و خرم است زیرا بیشتر ماه‌های سال بارندگی داریم و به همین علت بام خانه‌های ما به صورت شیروانی است و به علت رطوبت همیشگی زمین خانه‌های ما بالاتر از سطح زمین ساخته می‌شوند. بیشتر مردم روستا در مزارع برنج کار می‌کنند و در فصل بهار و تابستان به پرورش کرم ابریشم می‌پردازند و همه اعضای خانواده در کار مزرعه با یکدیگر همکاری دارند. غذای غالب ما برنج است، اما از سبزیجات مختلفی که در مزارع خود می‌کاریم غذاهای خوشمزه‌ای مانند میرزا قاسمی، باقلا قاتق و ترش‌تره درست می‌کنیم. به علت نزدیکی ما به دریای خزر ما از ماهی‌های خوشمزه آن زیاد استفاده می‌کنیم. زنان روستای ما با ساقه‌های برنج سید و زنبیل و زیراندازهای زیبایی می‌بافند. به روستای ما بیایید و از دیدن آن لذت ببرید و از محصولات آن مانند برنج، سیر، چای، سبزی‌های معطر و صنایع دستی به‌عنوان سوغات ببرید.

حامد

سلام، من حامد هستم و در شهر اردکان زندگی می‌کنم. شهر ما در استان یزد در مرکز ایران واقع است به همین دلیل آب و هوای خشک و بسیار گرمی در تابستان دارد. پدر من کارگاه تولید رب انار دارد؛ چون انار یک میوه گرمسیری است و در باغ‌های اطراف شهر ما به دست می‌آید. آش اناری یکی از غذاهای محلی این منطقه و از خوش‌مزه‌ترین آش‌های ایرانی است. شهر ما دیدنی‌های بسیاری دارد. ساختمان‌های گنبدی شکل و بادگیرهای بلند و زیبا. اگرچه شهر کوچکی است اما حدود ۶۰ هزار نفر جمعیت دارد و وقتی گردشگران به شهر ما می‌آیند، صنایع دستی چون سرامیک، شمد، چادر شب و دستمال برای سوغاتی می‌خرند. شیرینی‌های محلی و بخصوص حلوا ارده اردکان هم از سوغاتی‌های معروف شهر ما است. آیا دوست دارید از شهر ما دیدن کنید؟!

منیر

سلام، نام من منیر است و در اهزم یکی از شهرهای استان بوشهر زندگی می‌کنم. فاصله ما با خلیج فارس کم است و به همین دلیل هوای منطقه ما گرم و شرجی است، اما تا دلتان بخواهد از ماهی‌های خوشمزه جنوبی استفاده می‌کنیم و به همین دلیل قلیه ماهی یکی از غذاهای معمول این منطقه است. آب و هوای اینجا در زمستان‌ها معتدل و در تابستان‌ها بسیار گرم و مرطوب است و به همین دلیل در منطقه ما نخلستان‌های زیادی وجود دارد زیرا خرما یک محصول گرمسیری است. پدر من نخلستان زیبایی دارد. در فصل برداشت خرما همه ما به او کمک می‌کنیم زیرا ما بچه‌ها در فصل برداشت می‌توانیم هم به خانواده‌هایمان کمک کنیم و هم در نخلستان‌ها بازی کنیم. به همین دلیل ما فصل برداشت را بسیار دوست داریم. مادر من با خرما و آرد و گردو، خوراکی خوشمزه‌ای به نام رنگینک درست می‌کند که بسیار لذیذ است.

برخی زنان اهرم با شاخ و برگ درخت خرما سبدهای زیبا، زنبیل و زیرانداز می‌بافند. خانه‌های ما به علت گرما در وسط حیاط ساخته می‌شود تا جریان هوا در اطراف خانه پیچد و آن را خنک کند. در زمستان و ایام نوروز به شهر ما بیایید و از دیدن نخلستان‌های آن لذت ببرید.

کاربرگه شماره (۱۰) چه اتفاقاتی می افتد اگر...؟

۱- درباره هر یک از موقعیت های زیر گفت و گو کنید و پیامدهای هر موقعیت را در کلاس بگویید.

الف) اگر فردی زباله ها را در آب رودخانه ای که از کنار روستا

می گذرد، بریزد ...

- آب آلوده می شود

- دوختن حاشیه رود آسیب می بیند

- جانداران داخل آب آسیب می بینند

- زیبایی محیط از بین می رود

ب) اگر گروهی در هنگام مسافرت در یک فضای سبز کنار جاده

توقف کنند و آنجا ناهار بخورند، سپس پلاستیک غذاها و بطری ها و زباله ها

را در آنجا رها کنند و بروند .....

- تجزیه نمی شوند

- زیبایی طبیعت از بین می رود

ج) اگر گروهی از دانش آموزان به یک اردوی تفریحی در ناحیه

جنگلی بروند، چای درست کنند و بخورند اما در هنگام ترک آنجا، آتش را

با دقت خاموش نکنند.

- باعث آتش سوزی جنگل می شود

- زندگی جانوران جنگلی به خطر می افتد

د) اگر پسری تفنگ بادی پدرش را به پارک کوچک نزدیک

خانه شان ببرد و به پرندگان شلیک کند، ...

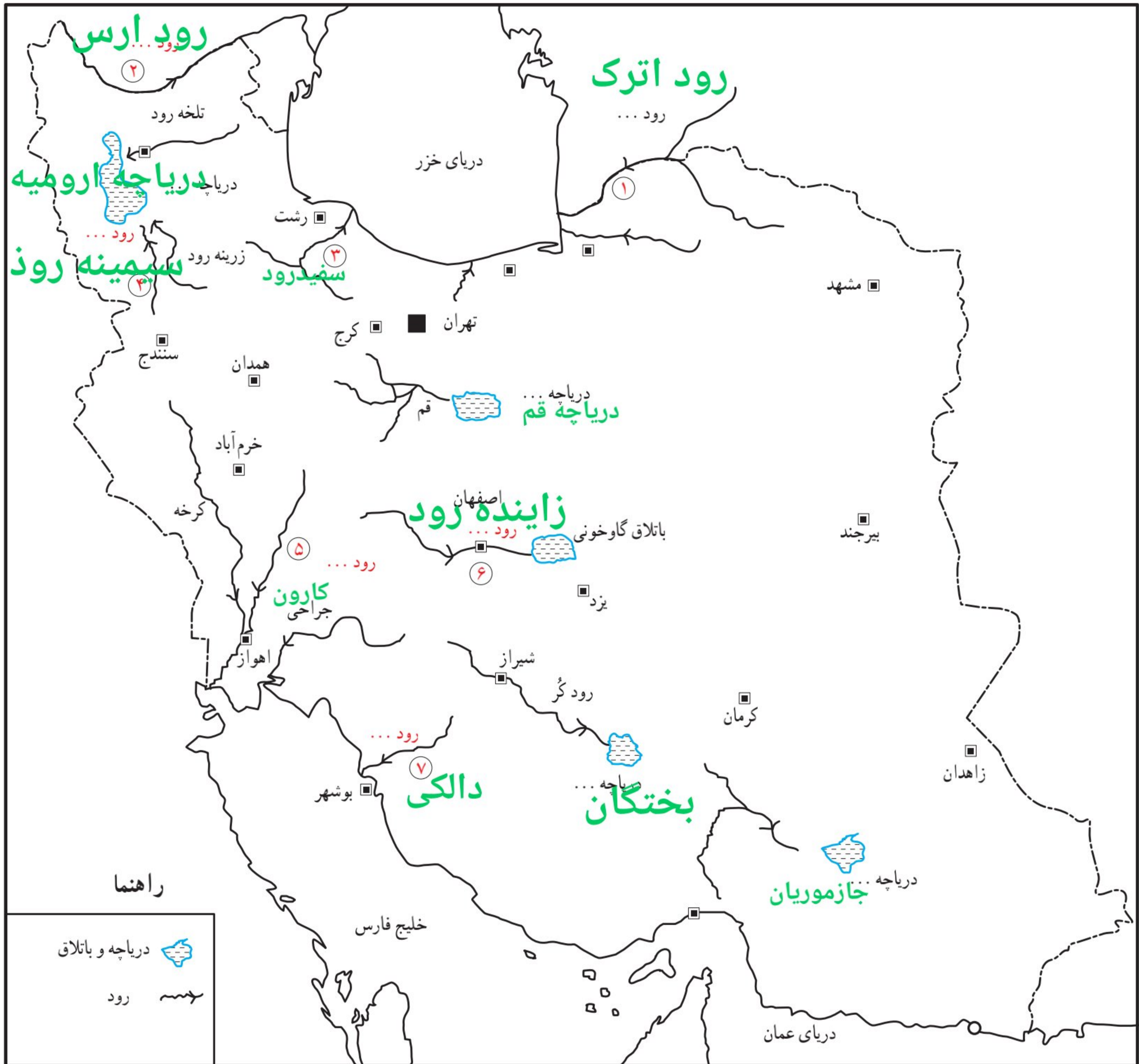
- باعث آسیب به پرندگان می شود

- باعث صدمه به دیگران میشود

۲- آیا به نظر شما، با کسانی که زیستگاه ها را تخریب می کنند چگونه

باید برخورد کنیم؟ باید کار نادرست آنها را تذکر دهیم و بخواهیم که دیگر تکرار نکنند

روی نقشه

– نام رودهایی را که با شماره مشخص شده بنویسید.

– نام دریاچه‌ها را بنویسید. **دریاچه ارومیه، بختگان، قم، جازموریان**

– نام باتلاقی که زاینده رود به آن می‌ریزد چیست؟ **باتلاق گاوخونی**

– دریاچه‌ها و دریاها و مسیر رودها را با مداد آبی رنگ کنید.

– کدام یک از رودها و دریاچه‌هایی که نام بردید، خشک یا بسیار کم آب شده‌اند؟ پرس و جو کنید و بنویسید.

دانش آموزان این کاربردگ را پس از مصاحبه به صورت پاور یا ویدئوارائه بدهند

مصاحبه من با خانم / آقای ..... درباره مصرف آب در زمان گذشته.

سؤال : آیا وقتی هم سن من بودید به راحتی به آب دسترسی داشتید؟ چطور؟

پاسخ : خیر. یا از آب چاه استفاده می کردیم و در برخی مناطق با ظرف از آب
چشمه می آوردن و استفاده می کردیم

سؤال : وقتی جوان بودید، مصرف آب در خانه شما چه فرقی با امروز داشت؟

پاسخ : مصرف آب خیلی کم بود برای استفاده از آب در ظرف ریخته می
شد و شست و شو انجام می گرفت

سؤال : آیا شما در خانه تان حمام و دوش داشتید؟

پاسخ : ... اکثراً از حمام عمومی استفاده می کردند

سؤال : آیا شما در خانه تان آب گرم داشتید؟ آب را چطور گرم می کردید؟

پاسخ : آب را مستقیم با حرارت آتش گرم می کردیم
بعد از گرم شدن آب در ظرفی دیگر آب را متعادل می کردیم

سؤال : لباس هایتان را چطور می شستید؟

پاسخ : شست و شو با دست

سؤال : آیا در زمان شما، مردم از صرفه جویی در آب یا قطع آب یا کمبود آب حرف می زدند؟ چرا؟

پاسخ : خیر چون تهیه آب به راحتی انجام نمی شد در استفاده از آب
عملاً صرفه جویی صورت می گفت

کاربرگه شماره (۱۳) پیشنهاد درباره مصرف آب

به طور گروهی درباره هریک از این موارد پیشنهاد یا پیشنهاداتی بدهید که آب کمتر مصرف شود.

<p>– هنگام عصر و غروب که تبخیر آب کمتره آبیاری کنیم + از آب شستن سبزی و میوه ها برای آبیاری باغچه و گلخانه استفاده کنیم</p>	 آبیاری باغچه
<p>– با یک لیوان آب مسواک بزنیم – هنگام مسواک زدن شیر آب را باز نگذاریم</p>	 مسواک زدن
<p>– در موقع شست و شو دوش حمام را باز نگذاریم. – زمان حمام رفتن را کوتاهتر کنیم</p>	 حمام کردن
<p>– ابتدا سبزیها در آب گذاشته ضد عفونی کرده تا آب کمتری مصرف شود</p>	 شستن سبزی و میوه
<p>– به جای شیلنگ از سطل آب استفاده کنیم – هر روز ماشین را با پارچه نم دار تمیز کنیم</p>	 شستن اتومبیل
<p>– تا لباسشویی پر نشده روشن نکنیم – مدت زمان شست و شو را کمتر تنظیم کنیم</p>	 استفاده از ماشین لباسشویی
<p>– با جارو حیاط را تمیز نه از آب – برای شستن پله ها از سطل آب استفاده کنیم</p>	 نظافت حیاط یا راه پله
<p>– همه ظرف ها را در یک جای بزرگ تر خیس کنیم تا در شست و شو از آب کمتری استفاده شود.</p>	 شستن ظروف

کاربرگه شماره (۱۴) نقشه راهها

۱- با استفاده از مقیاس خطی و یک خط کش فاصله مکان‌های زیر را محاسبه کنید.

قزوین - تاکستان (... ۳۵... کیلومتر)

محمدیه - قزوین (... ۲۰... کیلومتر)

قزوین - بوئین زهرا (۵۵. کیلومتر)

قزوین - هشتگرد (۲۵. کیلومتر)

کاربرگه شماره (۱۵) نقشه شهر مشهد

به نقشه توجه کنید و به سؤال های زیر پاسخ دهید :

- چند بیمارستان و درمانگاه نزدیک به حرم پیدا کنید و دور آنها را خط بکشید.
- آیا حرم به پایانه اتوبوس ها نزدیک تر است یا ایستگاه راه آهن؟ **ایستگاه راه آهن**
- خیابان های اصلی در چهار جهت حرم مطهر را پیدا کنید و نام آنها را بنویسید.
- دو بوستان (پارک) در شهر مشهد روی نقشه پیدا کنید و دور آنها خط بکشید.

شمال خیابان طبرسی، جنوب خیابان امام رضا، شرق خیابان نواب، غرب خیابان شیرازی

این سنگ نگاره در محل ابراهیم آباد اراک بر روی کوهی قرار دارد و متعلق به چند هزار سال پیش است. همان طور که مشاهده می کنید روی آن شکل هایی کنده شده است. به نظر می رسد، انسان های آن دوره تصویر حیواناتی نظیر سگ، بز کوهی، قوچ، گرگ، آهو، ابزار شکار و شکارچی را روی سنگ کنده باشند.

۱- دور هریک از موارد بالا را که می توانید در سنگ نگاره پیدا کنید خط بکشید.

۲- این سنگ نگاره چه مرحله ای از زندگی بشر را نشان می دهد؟ **دره غارنشینی (عصر باستان)**

۳- به نظر شما چرا انسان های آن دوره، چنین تصویرهایی را روی سنگ ها می کنند؟ گفت و گو کنید.

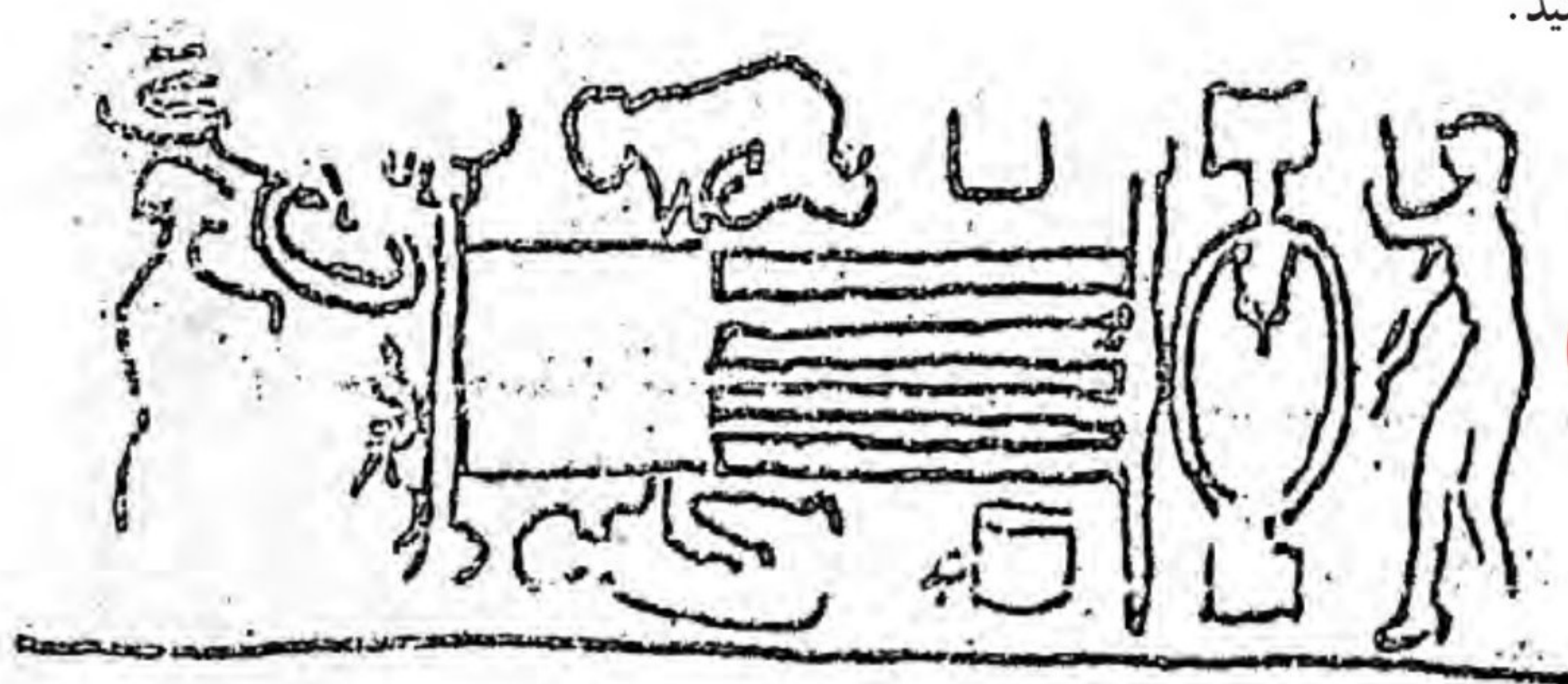
**مبادله اطلاعات، بین هم و بین نسل های مختلف و همچنین
هشدار و ثبت اطلاعات**

کاربرگه شماره (۱۷) بررسی شواهد (مهرهای ایلامی)

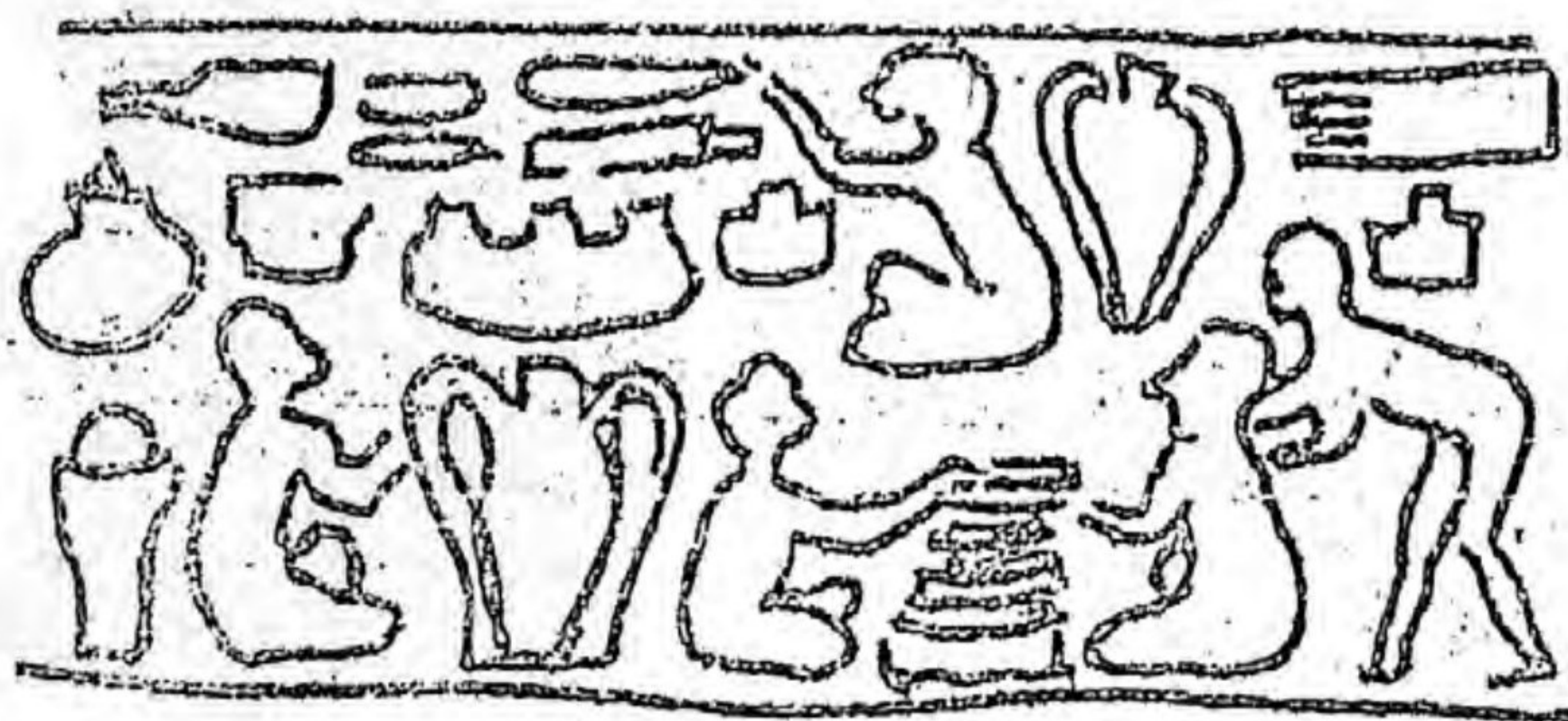
ایلامی‌ها برای کارهای مختلف مثل داد و ستد و تجارت یا علامت‌گذاری روی بسته‌بندی کالاهایی که تولید می‌کردند، مهرهایی ساخته بودند. در این تصویرها، نمونه‌هایی از مهرهای به‌جا مانده از ایلامی‌ها را مشاهده می‌کنید. این مهرها مربوط به حدود پنج هزار سال پیش است که باستان‌شناسان آنها را پیدا کرده‌اند. به نظر می‌رسد روی این مهرها تصاویری از فعالیت‌ها و کارهای مختلف آنها حک شده است.

۱- حدس بزنید هر کدام چه فعالیتی را نشان می‌دهد؟

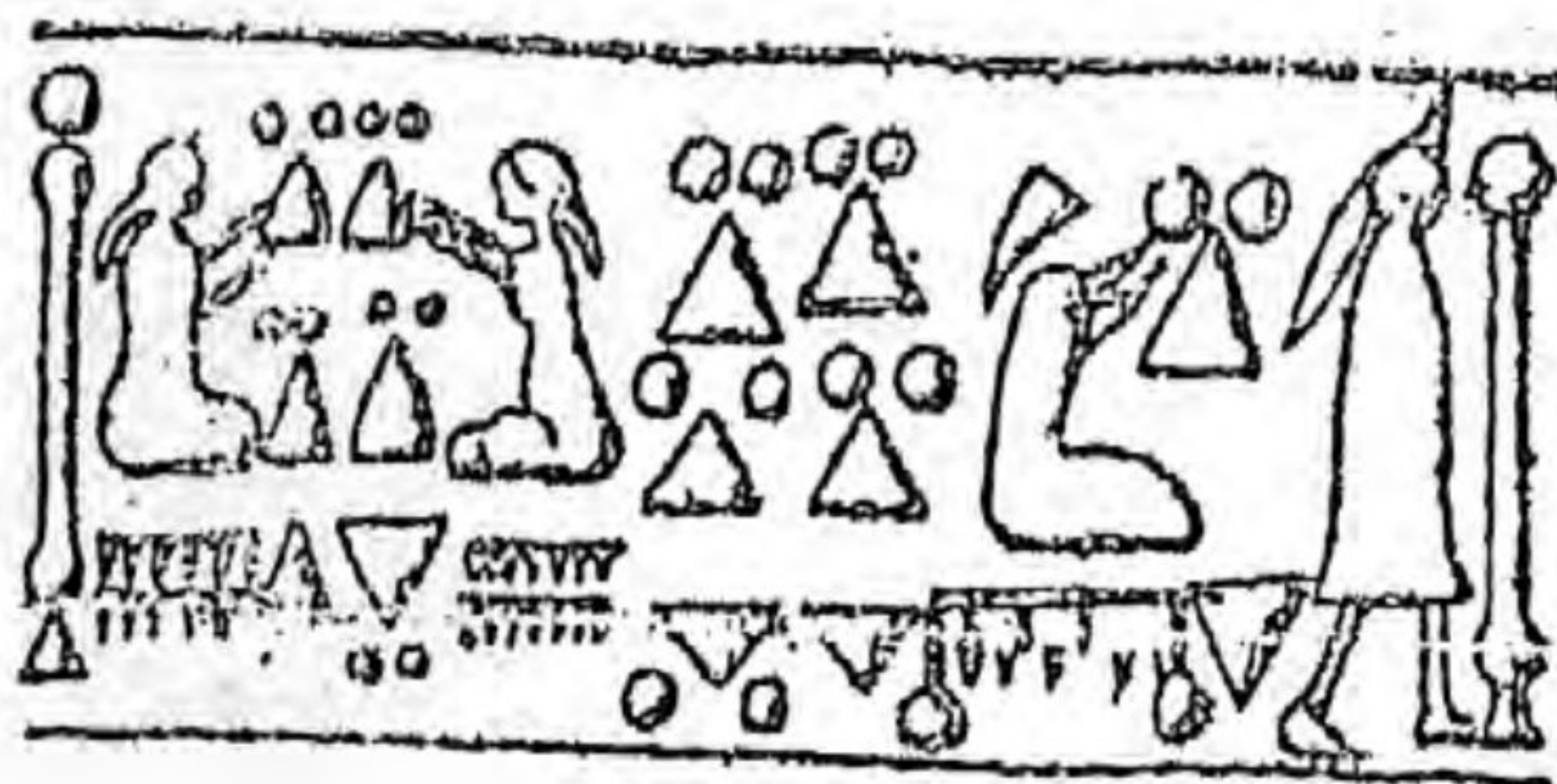
۲- تصاویر را به دلخواه رنگ کنید.

بافتندگی
وریسندگی

ذخیره سازی
ونگه داری غذا

فعالیت‌های عبادی
، مذهبی، هنری

متن‌ها را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- الف) با خواندن متن شماره (۱) چه چیزی درباره قلمرو ایران در زمان کوروش و عقاید او استنباط می‌کنید؟
کوروش با عدالت رفتار می‌کرد و این باعث گسترش قلمرو او شده بود
- ب) با خواندن متن شماره (۲) چه ویژگی‌های مشترکی بین سورنا و آریوبرزن می‌باید؟ سه مورد بنویسید.
آزاده، شجاع، وطن دوست
- پ) از نظر زمانی، کدام یک از این دو، قبل از دیگری می‌زیسته است؟ **آریوبرزن**

متن (۱)

ترجمه بخشی از منشور کوروش

منم کوروش، شاه جهان، شاه بزرگ، شاه دادگر، شاه بابل، شاه سومر و اکد، شاه چهار گوشه جهان. ارتش بزرگ من به آرامی وارد بابل شد. نگذاشتم رنج و آزاری به مردم این شهر و این سرزمین وارد آید... من برده‌داری را برانداختم، به بدبختی‌های آنان پایان بخشیدم...

متن (۲)

آریوبرزن

یکی از سرداران بزرگ ایرانی بود. آریوبرزن یا برزین به معنای آریایی باشکوه است. وقتی در زمان داریوش سوم، اسکندر مقدونی به ایران حمله کرد، او در ناحیه پارس با چهارصد سوار و پنج هزار پیاده خود را به سپاه مقدونی رساند و برای دفاع از کشور با آنها جنگید و تلفات سختی به دشمن وارد کرد. سپس وقتی فهمید لشکریان اسکندر به سوی پایتخت رفته‌اند برای مقابله به آنجا شتافت و با آنکه داریوش سوم فرار کرده بود، چند روز دلاورانه در مقابل سپاه دشمن مقاومت کرد تا مانع پیشروی آنان شود. البته سرانجام پایتخت به دست اسکندر افتاد و آریوبرزن در راه دفاع از کشور جان باخت.

سورنا

سردار بزرگ پارتی از خاندان سورن بود. سورن به زبان پارسی پهلوی یعنی نیرومند. سورنا در زمان ارد اشک سیزدهم می‌زیست. وقتی کراسوس سردار رومی با سپاهی مرکب از ۴۲ هزار نفر رومی به ایران حمله کرد، سورنای جوان به مقابله او شتافت. جنگ سختی در منطقه حران در گرفت. سورنا در جنگ دلاوری‌های زیادی از خود نشان داد و او با یک نقشه ماهرانه نظامی و با همراهی تیراندازان چیره‌دست پارتی موفق شد سپاه روم را شکست بدهد. کراسوس کشته شد و دست دشمن از کشور ایران کوتاه گردید.

○ کاربرد شماره (۱۹) شهرهای ایران باستان ○

۱- با توجه به نقشه صفحه ۱۲۶ و ۱۲۷ کتاب درسی نام شهرهای دوره هخامنشی و دوره ساسانی را در قلمرو ایران کنونی در

جدول بنویسید.

نام شهرهای دوره هخامنشی	رگ (ری)، ... همدان، بیستون، پاسارگاد، پرسپولیس، بابل، دمشق، ممفیس، تب سارد، بیزانس، بیت المقدس
-------------------------	--

نام شهرهای دوره ساسانی	استخر، بلخ، قندهار، هرات، سمرقند، بخارا، توس، صدر و آزه، ری، قم، گندی شاپور، پاسارگاد، پرسپولیس، تفلیس، کرمان، اهواز، حلب نهاوند
------------------------	--

از مقایسه دو جدول بالا چه می فهمید؟

در دوره ساسانیان شهرها بیشتر بوده که نشان از توسعه شهرنشینی دارد

۲- چند شهر از دوره ایران باستان نام ببرید که در ایران امروز با همان نام قبلی یا نام دیگر وجود دارند.

همدان، دمشق، بیت المقدس، کابل، هرات، ری، کرمان، قم، اهواز، جیرفت بم

کاربرگه شماره (۲۰) تحوّل و تداوم زبان فارسی

با توجه به کلمات ستون سمت راست، در ستون سمت چپ شماره مناسب بگذارید.

فارسی دری	فارسی باستان و زبان پهلوی
داد (عدل، دادگری) ← (۸)	۱- آپ
باج (خراج) ← (۴)	۲- آتر / آذر
ماهی ← (۱۲)	۳- آرتاوهیشتا
خرچنگ ← (۷)	۴- باژ
راسته ← (۱۰)	۵- پوسر
پیشه ← (۱۷)	۶- پوهل
خورشید ← (۱۵)	۷- خرزنگ
بهشت ← (۱۴)	۸- دات
پسر ← (۵)	۹- دوش خم
اردیبهشت ← (۳)	۱۰- راستگ
بهمن ← (۱۳)	۱۱- کی کوات
آتش ← (۲)	۱۲- ماهیگ
کیقباد ← (۱۱)	۱۳- وهومن
آب ← (۱)	۱۴- وهیشت
پل ← (۶)	۱۵- هورشید
دژخیم ← (۹)	۱۶- هونر
هنر ← (۱۶)	۱۷- پیشگ
بهمن ← (۱۳)	

○ کاربرد شماره (۲۱) انواع خط ○

۱- نوشتن با خط میخی را تمرین کنید. با استفاده از جدول الفبای خط میخی، چند کلمه از کتیبه داریوش هخامنشی را به میخی

بنویسید. (از چپ به راست)

مثال: (مَن) اَدَمَ

→

(بزرگ) وَزَرَک

→...

(داریوش) رَا رَی وَاوَش

→...

(پارسی) پَ آ رَ سَ ای ی

→...

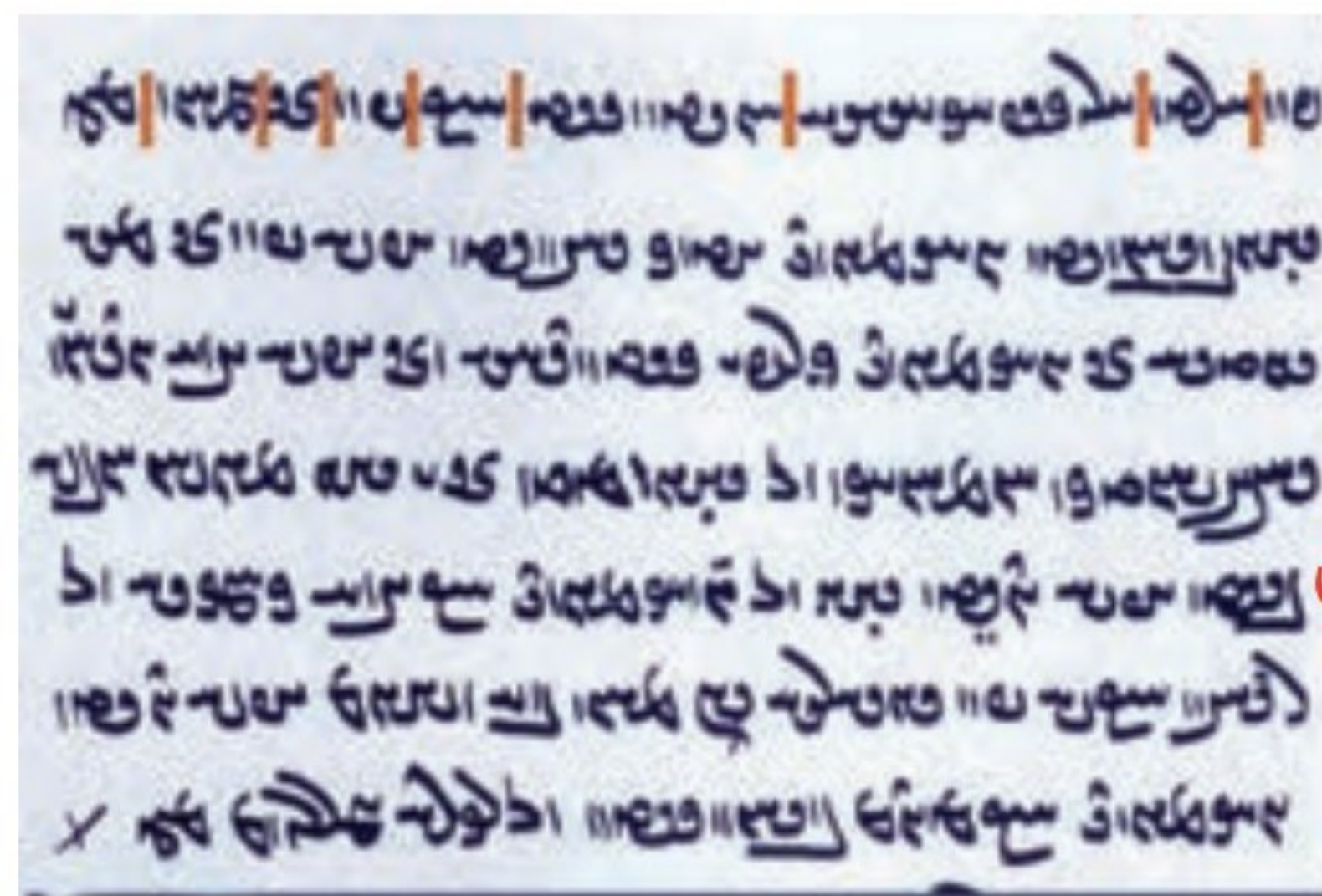
فارسی باستان	فارسی امروز
𐎠𐎡	ز
𐎠𐎳	س
𐎠𐎴	ش
𐎠𐎵	ف
𐎠𐎶	سی
𐎠𐎷	کی
𐎠𐎸	عی
𐎠𐎹	می
𐎠𐎺	ن
𐎠𐎻	م
𐎠𐎼	م
𐎠𐎽	ن
𐎠𐎾	ن
𐎠𐎿	و
𐎠𐏀	و
𐎠𐏁	ة
𐎠𐏂	ی

فارسی باستان	فارسی امروز
𐎠𐎡	آ / ا
𐎠𐎳	ای / اِ
𐎠𐎴	او / اُ
𐎠𐎵	ب
𐎠𐎶	پ
𐎠𐎷	ت
𐎠𐎸	ث
𐎠𐎹	ث
𐎠𐎺	ث
𐎠𐎻	ج
𐎠𐎼	ج
𐎠𐎽	خ
𐎠𐎾	د
𐎠𐎿	د
𐎠𐏀	د
𐎠𐏁	ر
𐎠𐏂	ر

۲- نوع هریک از خط‌های زیر را بنویسید و بگویید در زمان کدام سلسله یا تمدن از آن استفاده شده است.

خط میخی، هخامنشیان

خط ..... پهلوی اشکانیان، ساسانیان

خط تصویری ایلام، جیرفت